

Sønderjyske årbøger
1998

Sønderjyske årbøger
1998

Sønderjyske årbøger

1998

Redaktion:
Lars N. Henningsen

Historisk Samfund for Sønderjylland

Skrift: Palatino

Tryk: P. J. Schmidt A/S, Vojens

Bogbinder: J. P. Møller, Haderslev

ISSN 0106-4452

Omslagsbilleder:

Forsiden viser Visby kirke set fra sydøst. Kirkens ydre er præget af de ombygningsarbejder, som blev foretaget af Peter Rantzau på Trøjborg i årene omkring 1590.

Bagsiden viser en detalje af prædikestolen i Visby kirke. Foto Knud Schmidt Nielsen, Visby.

Om forholdet mellem kirkerne i Visby og Møgeltønder og de adelige godsherrer på Trøjborg og Schackenborg kan der læses i Jesper Thomassens artikel inde i årbogen.

Indhold

Artikler:

<i>Maria Wilhelmine Bay: Min barndom i Toftlund</i>	7
<i>Hans-Friedrich Schütt: St. Marie-handelspladsen i Flensborg</i> . . .	41
<i>Jesper Thomassen: Kirker og godsejere i Vestslesvig i 1500-1600 tallet</i>	57
<i>Gerret Schlaber: Modernisering eller stagnation? Reformer i Slesvigs forvaltning og jurisdiktion 1850-1864</i>	81
<i>Kaj Sørensen: Om Ernst A. Kiørboe. Komponist til den vestslesvigske hjemstavnsang »For en fremmed barsk og fattigt«</i> . .	105
<i>Axel Johnsen: »Front og bro«-løsenet under nazismens pres – Ernst Christiansen og Flensborg Avis 1938-1940</i>	133
<i>Henrik Becker-Christensen: »Nordschleswig Erwache!!!«</i>	161

Anmeldelser:

<i>Helle Askgaard: Sønderjyllands Højspændingsværk 75 år (ved Kim Jacobus Paulsen)</i>	205
<i>Claus Bjørn: 1848. Borgerkrig og revolution (ved Heiko Vosgerau)</i>	206
<i>Inge Borup (udg.): Og det kalder man at være civiliseret. Hans Lorentzens dagbog fra 1. Verdenskrig (ved Michael Klos)</i> . . .	208
<i>Jens Bruun: Løjt Kirke i ni Århundreder (ved Chr. de Fine Licht)</i>	209
<i>Henrik Fangel: Haderslev bys historie 1864-1920 (ved Asbjørn Hellum)</i>	211
<i>Haderslev Stiftsbog 1997 (ved Lars N. Henningsen)</i>	214
<i>Lisbeth Vestergaard Høst: »Det ene fornødne«. Nordslesvigsk Indre Mission og Det gamle Budskab (ved Günter Weitling)</i>	216
<i>Harald Hohnsbehn: Die Flensburger Schuljugend in der Zeit des Ersten Weltkriegs (ved Lone Anker Jacobsen)</i>	219
<i>Erik Jessen: Bare han får sin vilje. Erindringer (ved Anders Ølgaard)</i>	220
<i>Karin Johannsen-Bojsen: Himmel med mange stjerner (ved Erik Fredens)</i>	228
<i>Harry Kunz: Wegweiser zu den Quellen der Haus- und Hofgeschichte Nordfrieslands (ved Lars N. Henningsen)</i>	231

K. J. Lorenzen-Schmidt: Lexikon historischer Berufe in Schleswig-Holstein (ved <i>Lars N. Henningsen</i>)	232
Heinrich Mehl: Typisch Schleswig-Holstein? (ved <i>Lars N. Henningsen</i>)	233
Johan Peter Noack: Det danske mindretal i Sydslesvig 1948-1955 (ved <i>Nils Vollertsen</i>)	235
Gertrud Nordmann: Schleswig-Holsteinische Beamte 1816-1848 (ved <i>Lars N. Henningsen</i>)	240
Ortsgeschichte. Regionalgeschichte Schleswig-Holstein (ved <i>Lars N. Henningsen</i>)	242
Ingrid Riese & Peter J. Sönnichsen: Im Wandel der Zeiten. 75 Jahre Nordschleswigsche Gemeinde (ved <i>Chr. de Fine Licht</i>) .	243
H. E. Sørensen: Lakolk. Et badested gennem 100 år (ved <i>Johs. Brix</i>)	245
Olav Vollstedt: Maschinen für das Land (ved <i>Hans Schultz Hansen</i>)	247
Stine Wiell: Flensborgsamlingen 1852-1864 (ved <i>Hans Kargaard Thomsen</i>)	249
Paul Ziegler: Magistratsbaurat in Flensburg 1905-1939 (ved <i>Henrik Gram</i>)	251
 Forfatterliste	 254
 Arkiver, museer og forskningsinstitutioner	 255
 Fra den lokalthistoriske arbejdsmark	 281
Historisk Samfund for Sønderjylland	281
Andre landsdelsdækkende foreninger	290
Lokalthistoriske foreninger og arkiver	292
Oversigt over årsskrifter og periodica	314
 Historisk Samfund for Sønderjylland. Styrelse, amtsstyrelse og regnskab 1997	 321
»Christian-Paulsen-Prisen«	327